

**• ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ, МЕДИКО-БІОЛОГІЧНІ
ТА ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ****• THEORETICAL AND METHODOLOGICAL, MEDICAL, BIOLOGICAL
AND PSYCHOLOGICAL ASPECTS OF PHYSICAL TRAINING**

УДК 796.011.3–053.5

**ПРОБЛЕМИ ЗАЛУЧЕННЯ УЧНІВ 1–3 ГРУП ЗДОРОВ'Я
ДО СПІЛЬНИХ УРОКІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ****Іванна БОДНАР***Львівський державний університет фізичної культури,
Львів, Україна*

Анотація. Визначення організаційно-педагогічних проблем, які потребують нагального вирішення, дозволять розробити шляхи більш успішного впровадження інклюзивного фізичного виховання. Було опитано 154 вчителі фізичної культури 75 середніх шкіл 16-ти областей України. Установлено суперечності у ставленні вчителів до інклюзивного фізичного виховання. З'ясовано, що більшість учителів (73%) фізичної культури середніх загальноосвітніх закладів України вважають себе готовими до проведення уроків в інклюзивних класах з учнями 1–3 груп здоров'я. Визначено, що вчителі в умовах інклюзивного фізичного виховання вбачають менші можливості для фізичного удосконалення добре підготованих школярів, ніж дітей із відхиленнями у стані здоров'я. Виявлено, що на перші місця вчителі ставлять проблеми, вирішення яких знаходиться в компетенції держави, на другі – ті, які в змозі вирішити фахівці на місцях.

Ключові слова: культура, виховання, інклюзія, школярі.

Постановка проблеми. У багатьох середніх загальноосвітніх навчальних закладах сьогодні здійснюється інклюзивне навчання школярів з особливостями психофізичного розвитку. Проте проблема інклюзивного фізичного виховання учнів із відхиленнями у стані здоров'я ще не отримала досить широкого висвітлення в педагогічній науці й освітній практиці. Одним із компонентів інклюзивного фізичного виховання є спільні заняття школярів першої, другої і третьої груп здоров'я. Це обумовлює актуальність проведення досліджень, спрямованих на визначення організаційно-педагогічних проблем, які потребують нагального вирішення для більш успішного впровадження інклюзивного фізичного виховання.

Зв'язок роботи з науковими темами, планами. Дослідження виконується в рамках теми науково-дослідної роботи на замовлення Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України (наказ №1241 від 28.10.11) «Обґрунтування нормативної бази рівня фізичної підготовленості учнів 5–9 класів загальноосвітніх навчальних закладів» на період з 2012 р. по 2013 р.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останнім часом на пострадянському просторі посилюється пошук шляхів упровадження інклюзивного фізичного виховання. Серед ґрунтовних наукових робіт із проблем інклюзивного фізичного виховання варто виокремити дослідження російського ученого А. В. Аксьонова (2011). Хоча у своєму дисертаційному дослідженні автор не подає трактування терміна «інклюзивне фізичне виховання», проте використовує його як синонім до терміна «фізичне виховання в умовах інклюзивної освіти». Результати його дослідження підтверджують, що більшість фахівців Росії (60–63%) готові прийняти ідею інклюзивного фізичного виховання [2].

Українські фахівці також підтримують ідею інклюзії і вважають виокремлення учнів спеціальної медичної групи в окрему групу вагомим недоліком. Вони вважають цілком можливими

спільні заняття школярів різних медичних груп при умові підвищеної уваги до дітей спеціальної медичної групи (через обмеження завдань, виключення недоступних вправ, збільшення часу для відпочинку тощо) [9].

Разом із тим окремі фахівці висловлюють думку, що різні можливості і здібності учнів, які особливо яскраво проявляються в руховій сфері, є непереборною перешкодою для впровадження інклюзивного фізичного виховання [4, 6]. І тому висловлюються ідеї роз'єднаного фізичного виховання не лише учнів спеціальної, але й навіть підготовчої медичної групи [6].

Є дані, які свідчать про те, що ставлення учителів фізичної культури до інклюзивного фізичного виховання учнів різних медичних груп залежить від стажу педагогічної діяльності. Учителі зі значним досвідом роботи в загальноосвітній школі (понад 10 років) не бояться працювати в змішаних класах, тоді як молодим фахівцям властиве негативне ставлення до впровадження інклюзивного фізичного виховання [7].

Метою було визначити основні проблеми залучення до спільних уроків фізичної культури учнів 1–3 груп здоров'я в середніх загальноосвітніх школах України в сучасних умовах.

Завдання: 1. Розкрити ставлення вчителів фізичної культури до інклюзивного фізичного виховання, з'ясувати їхню думку про вплив спільних уроків фізичної культури на показники учнів спеціальної медичної групи і здорових однокласників, ступінь їхньої готовності до проведення таких уроків.

2. Виявити основні труднощі в організації роботи з учнями 1–3 груп здоров'я.

Методи та організація досліджень. Було проведено опитування (анкетування) учителів фізичної культури. Також застосовувалися методи аналізу й узагальнення емпіричних даних і даних літератури. Анкетуванням було охоплено 16 областей України. В опитуванні взяли участь 154 респонденти з 75 середніх загальноосвітніх навчальних закладів, розміщених у містах і в сільській місцевості. На запитання анкети відповіло найбільше осіб, педагогічний стаж яких становить понад 16 років (62%), респондентів зі стажем менше ніж 8 років було 23%, учителів зі стажем від 8-ми до 16-ти років – 15%. За статевою приналежністю утворився паритет: 49% опитаних становили чоловіки і 51% – жінки.

Результати досліджень та їх обговорення. За кордоном вже досить давно практикується спільне навчання дітей із відхиленнями у стані здоров'я разом зі здоровими однолітками. Спроби інтегрувати дітей із відхиленнями у здоров'ї в масові шкільні та дошкільні заклади спостерігаються і у вітчизняній педагогіці. Проте не всі фахівці поділяють думку про доцільність її впровадження на уроках фізичної культури. Аналіз отриманих даних показав, що більшість опитаних учителів (77%) висловлюються за проведення окремих уроків із фізичної культури для учнів із різними рівнями здоров'я. Такої думки дотримуються і окремі науковці [4; 6]. Проте це суперечить світовим тенденціям поширення інклюзії. Разом із тим троє з чотирьох опитаних (85%) стверджують, що впровадження інклюзивного фізичного виховання учнів 1–3 груп здоров'я сприятиме підвищенню ефективності цього процесу в загальноосвітніх школах.

Учителі вважають, що інклюзивні уроки фізичної культури матимуть більший позитивний вплив на показники дітей із відхиленнями у стані здоров'я, ніж на їхніх більш спроможних однокласників (рис. 1). Поліпшення насамперед спостерігатимуться у фізичному розвитку дітей спеціальних медичних груп (92%), дещо менші – в їхньому особистісному розвитку (88%) і в показниках фізичної підготовленості цих учнів (88%) та відносно найменші – у психічному стані дітей, скерованих до спеціальної медичної групи (83%). Учителі, очевидно, передбачають, що в процесі спільних уроків фізичної культури діти з відхиленнями у стані здоров'я спостерігатимуть за здоровими й добре підготованими однолітками, наслідуватимуть їх. Таким чином, їхні показники фізичного розвитку і фізичної підготовленості поліпшуватимуться. Поза тим вони вважають, що фізичні кондиції більше фізично підготовлених однокласників можуть виховувати в учнів спеціальної медичної групи комплекс меншовартості.

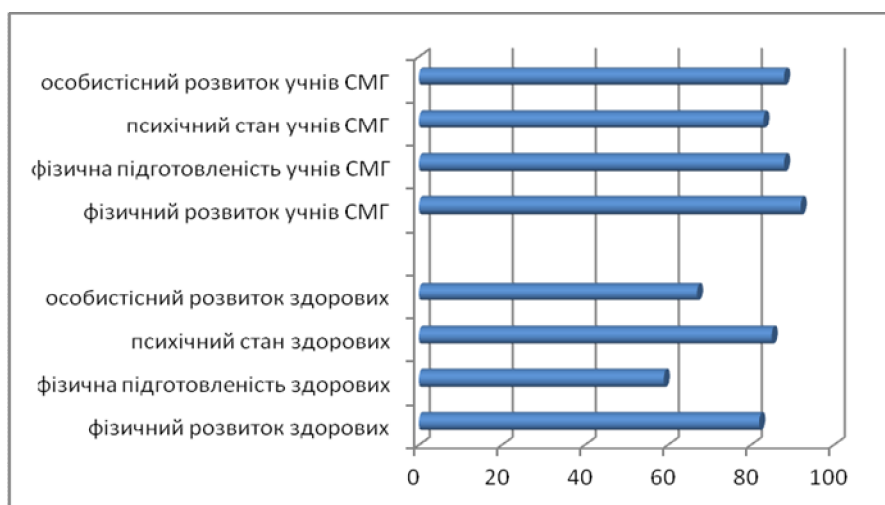

Рис.1. Імовірні зміни показників в умовах інклюзивного фізичного виховання

На думку фахівців, позитивний ефект у показниках здорових учнів під впливом спільних уроків фізичної культури буде дещо меншим, ніж у дітей із відхиленнями у стані здоров'я. Насамперед позитивні зміни позначатся на психічному стані (85%), а також на показниках фізичного розвитку здорових (82%), дещо рідше – на особистісному розвитку здорових учнів (67%). Повсякденні контакти з дитиною з особливостями в розвитку, на наш погляд, сприяють розширенню соціального досвіду, можливо, навіть світоглядних меж звичайних дітей. На думку фахівців, за умови правильно побудованої педагогічної ситуації, цей досвід може стати підґрунтям справжнього особистісного зростання повносправних дітей [8]. Менш позитивно відобразяться спільні уроки фізичної культури на показниках фізичної підготовленості (59%) здорових учнів. Імовірно, що вчителі припускають, що спільні заняття з учнями спеціальної медичної групи сприятимуть формуванню у здорових самоствердження. Спільні заняття учнів 1–3 груп здоров'я неминуче призведуть до зниження моторної щільності уроків і ступеня вимог до учнів, а відтак, і рівня їхньої фізичної підготовленості. Дослідження [2] спростовують негативний вплив інклюзивного фізичного виховання на показники фізичної підготовленості добре підготованих школярів.

Повноцінна, грамотно організована освітня інклюзія дітей із відхиленнями у стані здоров'я можлива й ефективна при відповідному забезпеченні. Характерною негативною тенденцією сьогодення є стихійність, поспішність, а часом і волонтаризм у збільшенні кількості учнів, охоплених інклюзивним навчанням, без одночасного розширення діапазону спеціальних освітніх послуг та процедур переходу до інклюзії, створення і впровадження спеціальних програм, спеціальних методик викладання. Це спричиняє ризик невдач у задоволенні освітніх потреб дітей з особливостями психофізичного розвитку, зневіру громадськості в можливості їх навчання в загальноосвітній школі, незважаючи на риторичку щодо перспектив філософії інклюзивного навчання [16].

Далі ми перерахували проблеми, які існують сьогодні у фізичному вихованні. Респонденти мали відзначити ті, які насамперед потребують свого вирішення для якіснішого проведення спільних уроків фізичної культури учнів 1–3 груп здоров'я.

У своїх відповідях усі проблеми із запропонованого списку учителі відзначили як важливі (рис. 2). Разом із тим дві проблеми, розв'язання яких великою мірою залежить від ставлення держави, – матеріально-технічного і медичного забезпечення – чітко відрізняються з-посеред решти. Це свідчить про те, що саме ці аспекти особливо гостро потребують свого вирішення. Практично усі респонденти нарікають на *матеріально-технічне забезпечення* загальноосвітніх шкіл (99%). Ця проблема реально існує на практиці. Проблема матеріально-технічного забезпечення навчальних закладів відображається в цілковитій відсутності тренажерів, басейнів, лижної

бази у школах сільської місцевості й частково в містах районного підпорядкування [8]. Тільки 33,33% міських шкіл мають можливість запропонувати школярам лижну підготовку, 11,0% шкіл великих міст мають басейни або орендують їх для занять плаванням [8]. Імовірно, що вирішення цієї проблеми сприятиме поліпшенню стану інклюзивного фізичного виховання школярів.

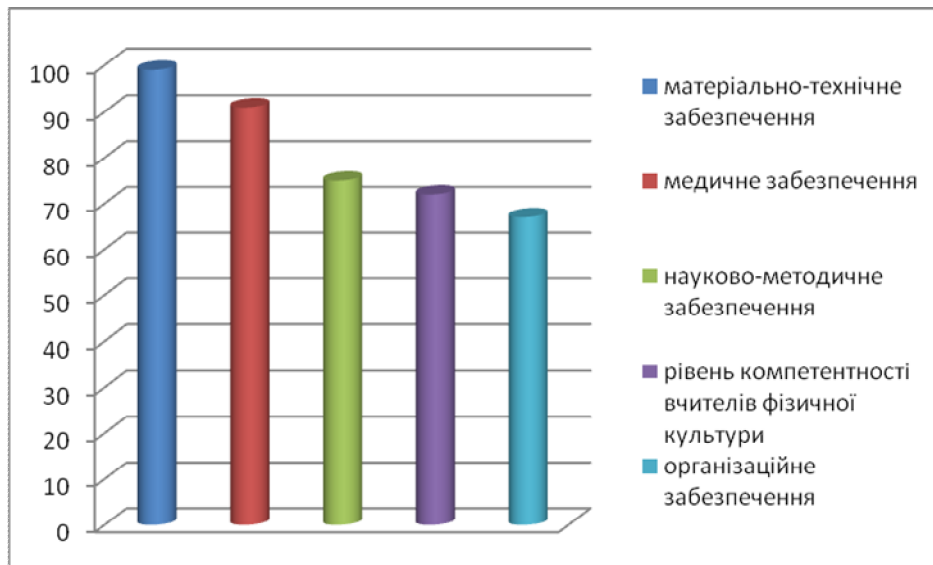

Рис. 2. Сучасні проблеми інклюзивного фізичного виховання

Інклюзивне навчання дітей із відхиленнями у психофізичному розвитку має відбуватися за участі різних фахівців (помічник учителя, медичний працівник, соціальний працівник, психолог, дефектолог-консультант та ін.). Співпраця команди фахівців вважається однією із важливих складових процесу інклюзії [17]. Ми з'ясували, що визначальним недоліком (91%) учителі вважають відсутність зв'язку між учителем і шкільним лікарем та недосконале *медичне забезпечення* процесу фізичного виховання. *Медико-реабілітаційний супровід* – комплекс заходів, спрямованих на підтримку, збереження та відновлення фізичного здоров'я учнів, складовими якого є невідкладна медична допомога, консультативно-профілактична та реабілітаційно-відновлювальна підтримка, – має здійснювати персонал медичних кабінетів, фахівці з фізичної реабілітації [5]. Однак лише 33,33% міських шкіл і шкіл райцентрів мають укомплектовані посади шкільних лікарів. У 13,13% загальноосвітніх навчальних закладів м. Києва, 22,22% шкіл обласних центрів і в усіх сільських школах лікарі не працюють. У міських навчальних закладах працюють переважно лікарі-сумісники, у районних школах – медичні сестри, лише в кожній другій сільській школі є медичні сестри. У містах забезпечення медичними сестрами встановлено у 81,48% шкіл обласних центрів і 84,85% шкіл м. Києва [8]. Відсутність мультидисциплінарного підходу у стосунках учителя з медичним працівником при організації супроводу навчання учнів з особливими освітніми потребами є суттєвою перешкодою якісного проведення інклюзивного фізичного виховання.

Вирішення другої групи проблем, що дещо відстають за значущістю від попередніх, проте не суттєво відрізняються між собою за рейтингом, перебуває в компетенції фахівців галузі інклюзивного фізичного виховання.

Широке запровадження інклюзивного навчання дітей із порушеннями психофізичного розвитку має здійснюватися поступово, у міру підготовки кваліфікованих кадрів [17]. Тому необхідною є робота з підготовки фахівців, оскільки рівень *компетентності учителів фізичної культури* (72%) достатньо гостро потребує свого вирішення. На наявність такої проблеми як недостатній рівень підготовленості вчителів і необхідність його підвищення нарікають багато фахівців [3, 10, 12–15]. Наші дослідження частково підтвердили їхню думку. Практично усі респонде-

нти (92%) хотіли б поліпшити свій рівень підготовленості до уроків фізичної культури в умовах інклюзії, не звертаючи уваги на те, що троє з чотирьох опитаних нами учителів (73%) вважають себе готовими до проведення уроків в інклюзивних класах з учнями 1–3 груп здоров'я.

Ефективне інклюзивне навчання можливе лише за умов спеціальної підготовки й перепідготовки педагогічних кадрів. Метою такої підготовки є оволодіння педагогами загальноосвітніх шкіл основними методами навчання, виховання й корекції розвитку дітей із психофізичними вадами. Величезну користь може принести організація професійних контактів учителів загальних, спеціальних і інклюзивних шкіл, проведення спільних конференцій, тренінгів та досліджень [8, 11]. Зразкові учителі інклюзивної освіти у своїй діяльності застосовують науковий підхід, який у широкому сенсі передбачає навчання самих учителів (під час семінарів, курсів, конференцій, тренінгів). Науковий підхід у вузькому значенні має на увазі самонавчання, самоосвіту й само-спостереження власного досвіду вчителя [16]. Тому самопідготовка й рефлексія вчителів також є одним із компонентів ефективного впровадження інклюзивного фізичного виховання в країні.

Від підготовленості вчителів до роботи в інтегрованому класі повністю залежить якість *педагогічного супроводу* навчання учнів із відхиленнями у стані здоров'я в інклюзивному освітньому просторі. Суть педагогічного супроводу полягає в оптимізації викладання навчального матеріалу учням із відхиленнями у стані здоров'я в максимально прийнятній для них формі, впровадження сучасних педагогічних технологій навчання, забезпечення навчально-методичними матеріалами [5].

Окрім педагогічного супроводу, учителі фізичної культури реалізують також і *фізкультурно-спортивний супровід* учнів. Він заохочує школярів до активних занять фізичною культурою та окремими видами спорту, участі в змаганнях різного рівня, зміцнює мотивованість до здорового способу життя, передбачає поліпшення психофізіологічного стану учнів і підвищення їхньої інтелектуальної працездатності [5].

Тому треба оптимізувати процес формування професійного рівня готовності фахівців з адаптивної фізичної культури і спорту, реабілітологів, батьків до педагогічної діяльності зі студентами, що мають особливі освітні потреби.

Крім високого професіоналізму, учитель фізичного виховання в інклюзивному класі повинен бути вільним від стереотипів і педагогічних догм, володіти здатністю до творчості, широкою ерудицією, високим рівнем психолого-педагогічної підготовки, високою культурою та гуманними настановами стосовно до людей, особливо дітей. Однією з головних відмінних рис такого вчителя є наявність прагнення розуміти дитину такою, якою вона є, знати і враховувати її вікові та індивідуальні особливості в здійсненні педагогічного процесу, навчати, враховуючи сильні сторони кожного учня.

Тому навчити майбутнього вчителя реалізовувати мету й завдання фізичної культури в роботі зі школярами, зарахованими за станом здоров'я до спеціальної медичної групи, дуже важливо.

Для сучасного стану фізичного виховання різних груп здоров'я характерним є **брак належного науково-методичного забезпечення** (75%) і недосконале **організаційне** забезпечення (67%). Ці два чинники, на нашу думку, є тісно пов'язаними з попереднім. Імовірно, що поліпшення одного з них зумовить вирішення одночасних проблем. Поліпшення науково-методичного забезпечення інклюзивного фізичного виховання сприятиме зростанню педагогічної майстерності вчителів, професіоналізму вчителя, його авторитету, налагодженню організаційного забезпечення процесу інклюзивного фізичного виховання у школі. „Прийняття відповідальності за інклюзію учнів з особливостями психофізичного розвитку насправді означає бути членом команди, бути частиною сучасної шкільної культури, співпрацювати з колегами, виступаючи партнером батьків, знати коли і хто просить про допомогу, знати, навіщо іти і як отримати ресурси, а також знати, як ставити запитання, які допоможуть вам бути ефективним учителем для усіх ваших учнів” [16].

Висновок. З'ясовано, що залучення до спільних уроків фізичної культури учнів 1–3 груп здоров'я в середніх загальноосвітніх школах України в сучасних умовах супроводжується низкою проблем.

Виявлена суперечність між декларативно позитивним ставленням до інклюзивного фізичного виховання учнів 1–3 груп здоров'я та одночасним наданням переваги окремим урокам фізичної культури для дітей різних медичних груп підкреслює те, що ставлення вчителів фізичної культури потребує поглибленого вивчення.

З'ясовано, що більшість учителів (73%) фізичної культури середніх загальноосвітніх закладів України вважають себе готовими до проведення спільних уроків з учнями 1–3 груп здоров'я. Попри те, 92% із них хотіли би поліпшити рівень своєї готовності.

Установлено, що вчителі припускають, що в умовах інклюзивного фізичного виховання у фізично підготованих школярів спостерігатимуться відносно менші за величиною зростання показників (85%–59%), ніж у дітей із відхиленнями у стані здоров'я (92%–83%). Найменшим (59%), імовірно, є підвищення показників фізичної підготовленості здорових школярів.

Виявлено, що на перші за актуальністю місця вчителі ставлять проблеми матеріально-технічного (99%) і медичного (91%) забезпечення, вирішення яких перебуває в компетентності держави. Менш різко потребують розв'язання проблеми, які в змозі вирішити фахівці на місцях: недосконале науково-методичне й організаційне забезпечення та рівень підготовленості вчителів фізичної культури (75%; 67%; 72% відповідно).

Список літератури

1. *Авшенюк Н.* Міжнародний вимір соціального партнерства у професійній освіті [Електронний ресурс] / Наталія Авшенюк, Надія Креденець // Порівняльна професійна педагогіка 2012, – С. 59–67. <http://www.novi.org.ua/projects/artek/2nd/APN.pdf> (Режим доступу 19. 02. 2013)
2. *Аксенов А. В.* Повышение эффективности процесса физического воспитания детей младшего школьного возраста в условиях инклюзивного образования : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Андрей Владимирович Аксенов. – СПб., 2011. – 203 с.
3. *Болотіна О. В.* Особливості підготовки майбутніх учителів фізичної культури до оздоровчої роботи зі школярами спеціальної медичної групи у сучасних умовах вищої освіти [Електронний ресурс] / О. В. Болотіна // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. – 2010. – №17, ч. 2. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vlush/Ped/2010_17_2/1.pdf (дата звернення : 19.02.2013).
4. *Дзержинский Г. А.* Методика проведения уроков физической культуры с младшими школьниками подготовительной медицинской группы : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Дзержинский Геннадий Александрович. – М., 2008. – 204 с.
5. *Драч С. В.* Супровід навчання студентів з обмеженими можливостями в інклюзивному освітньому просторі [Електронний ресурс] / С. В. Драч. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Znpkhist/2011_3/11dsviop.pdf (дата звернення : 19.02.2013)
6. *Єфименко М.* Перспективи корекційного фізичного виховання дітей з порушеннями опорно-рухового апарату в інклюзивній освіті / Єфименко М. // Дефектологія . – 2012. – № 9. – С. 281 – 287.
7. *Зайцев Д. В.* Интегрированное образование детей с ограниченными возможностями // Социологические исследования. – 2004. – № 7. – С. 127–132.
8. Гігієнічна оцінка використання здоров'яформуючого потенціалу навчальних закладів [Електронний ресурс] / Калиниченко І. О., Полька Н. С., Заїка Л. М., Толокольников О. Я. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/environment/2008_3/2008_3/46-0053.pdf (дата звернення : 19.02.2013)

9. Мігалуш А. О. Інклюзивна освіта – шлях до всебічного розвитку дітей [Електронний ресурс] / Мігалуш А. О. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/18_NiIN_2007/Pedagogica/22422.doc.htm (дата звернення: 20.11.2012).
10. Небесна В. В. Про спеціальне медичне відділення з фізичного виховання у ВНЗ [Електронний ресурс] / Небесна В. В., Гаврилін В. О. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/ppmb/texts/2009_5/09nvvhee.pdf (дата звернення : 19.02.2013)
11. Ніколаєва О. О. Корекційно-реабілітаційне навчання студентів вищих навчальних закладів з обмеженнями психофізичного розвитку засобами адаптивної фізичної культури і спорту / Ніколаєва О. О., Глоба О. П. [Електронний ресурс] // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. – 2011. – № 23 (234). – С. 74–82. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vlush/Ped/2011_23/14.pdf (дата звернення : 19.02.2013)
12. Прочухаєва М. М. «Все мы похожи»: первые шаги к толерантности. [Електронний ресурс] / Прочухаєва М. М. Лисютенко О. Н. – Режим доступу : <http://rudocs.exdat.com/docs/index-403341.html#11867906> (дата звернення : 19.02.2013)
13. Teaching the Self-Contained Adapted Physical Education Class / Block, Martin E. ; Taliaferro, Andrea; Campbell, Amanda Love; Harris, Natasha; Tipton, Jeremy // Journal of Physical Education, Recreation & Dance. – 2011. – Vol. 82, N. –P. 1–58.
14. Coates Janine Kim. Teaching inclusively: are secondary physical education student teachers sufficiently prepared to teach in inclusive environments? / Coates Janine Kim // Physical Education and Sport Pedagogy. – 2012. – Vol. 17, N. 4 – P. 349–365.
15. Lytle R. What Is a Highly Qualified Adapted Physical Education Teacher? / Lytle, Rebecca; Lavay, Barry; Rizzo, Terry // Journal of Physical Education, Recreation & Dance. – 2010. – Vol. 81, N 2. – P. 1-64
16. Smith A. The inclusion of pupils with special educational needs in secondary school physical education / Smith A. // Physical Education and Sport Pedagogy. – 2004. – Vol. 9, N 1. – P. 37-54
17. Stanovich P. Inclusion as professional Development [Electronic resource] / Stanovich P., Jordan A. – Access mode : www.canada-ukraine.org

**ПРОБЛЕМЫ ВНЕДРЕНИЯ
ИНКЛЮЗИВНОГО ФИЗИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ
УЧАЩИХСЯ
СПЕЦИАЛЬНЫХ МЕДИЦИНСКИХ ГРУПП**

Іванна БОДНАР

*Львовский государственный университет
физической культуры, Львов, Украина*

Аннотация. Определение организационно-педагогических проблем, требующих неотложного решения, позволят разработать пути более успешного внедрения инклюзивного физического воспитания. Было опрошено 154 учителя физической культуры 75 средних школ 16 областей Украины. Установлены противоречия в отношении учителей к инклюзивному физическому воспитанию. Выяснено, что большинство учителей (73%) физической культуры средних общеобразовательных учреждений Украины считают себя готовыми к проведению уроков в инклюзивных классах с учащимися 1-3 групп здоровья. Определено, что учителя в условиях инклюзивного физического видят меньшие возможности для физического совершенствования хорошо подготов-

лених школьників, чем дітей з відхиленнями в стані здоров'я. Виявлено, що на перші місця учителя ставлять проблеми, рішення яких знаходиться в компетенції держави, на другі – ті, які в стані вирішити спеціалісти на місцях.

Ключевые слова: культура, виховання, інклюзія, школьники.

THE INVOLVEMENT OF STUDENTS BELONGING TO 1-3 HEALTH GROUP TO MUTUAL PE LESSONS

Ivanna BODNAR

Lviv State University of Physical Culture, Lviv, Ukraine

Abstract. Defining organizational and educational issues, that need urgent solution, will develop ways to enhance the successful implementation of inclusive physical education. 154 teachers of physical education out of 75 secondary schools in 16 regions of Ukraine were interviewed. A difference in attitudes of teachers to an inclusive physical education was detected. It has been stated, that the majority of PE teachers (73%) of secondary schools in Ukraine consider themselves ready for lessons in inclusive classrooms with students 1-3 health groups. It has been stated, that teachers in inclusive physical education see fewer opportunities for physical improvement of well-prepared students than children with health problems. It has been detected, that teachers give priority to the problems that are within state capacity, thus problems that can be solved by the specialists themselves come second.

Keywords: culture, education, inclusion, students.

References

1. *Avshenyuk N. Krednets' N. Mizhnarodnyy vymir sotsial'noho partnerstva u profesiyniy osviti* [The international dimension of social partnership in professional education] [Elektronnyy resurs] // Porivnyal'na profesiyna pedahohika [Comparative professional pedagogics] – 2012. – S. 59-67. <http://www.novi.org.ua/projects/artek/2nd/APN.pdf> (Rezhym dostupu 19. 02. 2013) (*Ukr.*)
2. *Aksenov A. V. Povysheny'e efekty'vnosti` processa fy'zy`cheskogo vosp'y'tany`ya detej mladshogo shkol'nogo vozrasta v uslovy`yax y`nklyuzy`vnogo obrazovany`ya : dy`s. ... kand. ped. nauk : specz. 13.00.04* [Increased efficiency in physical education of children of primary school age in the inclusive education]. – SPb., 2011. – 203 s. (*Rus.*)
3. *Bolotina O. V. Ocobly`vosti pidgotovky` majbutnix uchy`teliv fizy`chnoyi kul`tury` do ozdorovchoyi roboty` zi shkolyaramy` special`noyi medy`chnoyi grupy` u suchasny`x umovax vy`shhoyi osvity`* [Features of the training of future teachers of physical education to health work with students of special medical group in the present conditions of higher education] [Elektronny`j resurs] // Visny`k LNU imeni Tarasa Shevchenka #17 (204), ch. II, 2010. – Rezhym dostupu : http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vlush/Ped/2010_17_2/1.pdf (data zvernennya: 20.11.2012). (*Ukr.*)
4. *Dzerzhy`nsky`j G. A. Metody`ka provedeny`ya urokov fy'zy`cheskoj kul`tury` s mladshy`my` shkol'ny`kamy` podgotovy`tel`noj medy`cy`nskoj grupy` : dy`s. ... kand. ped. nauk : specz. 13.00.04* [The methodology of physical education lessons to younger students preparatory medical group]. – M., 2008. – 204 s. (*Rus.*)
5. *Drach S. V. Suprovid navchannya studentiv z obmezheny`my` mozhly`vostyamy` v inklyuzy`vnomu osvith`omu prostori* [Supporting students with disabilities in inclusive educational environ-

ment] [Elektronny`j resurs] / Rezhy`m dostupu : http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Znphist/2011_3/11dsviop.pdf (Ukr.)

6. *Yefy`menko M.* Perspektyvy` korekciynogo fizy`chnogo vy`xovannya ditej z porushen nyamy` oporno-ruxovogo aparatu v inklyuzy`vniy osviti [Prospects corrective physical education for children with disorders of the musculoskeletal system in inclusive education] // Defektologiya [Defectology]. – 2012. – # 9. – S. 281 – 287. (Ukr.)

7. *Zajcev D. V.* Y`ntegry`rovannoe obrazovany`e detej s ograny`chennymy` vozmozhnostya my` [Integrated education of children with disabilities] // Socy`ology`chesky`e y`ssledovany`ya [Sociological studies]. – 2004. – # 7. – S. 127–132. (Rus.)

8. *Kaly`ny`chenko I. O., Pol`ka N. S., Zayika L. M., Tolokol`ny`kov O. Ya.* Gigiyenichna ocinka vy`kory`stannya zdorov`yaformuyuchogo potencialu navchal`ny`x zakladiv [Hygienic evaluation of the use of health forming potential schools] [Elektronny`j resurs] / – Rezhy`m dostupu : http://www.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/environment/2008_3/2008_3/46-0053.pdf (data zvernennya: 20.11.2012). (Ukr.)

9. *Migalush A. O.* Inklyuzy`vna osvita – shlyax do vsebichnogo rozvy`tku ditej [Inclusive education – the path to the full development of children] [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: http://www.rusnauka.com/18_NiIN_2007/Pedagogica/22422.doc.htm (data zvernennya: 20.11.2012). (Ukr.)

10. *Nebesna V. V. Gavry`lin V. O.* Pro special`ne medy`chne viddilennya z fizy`chnogo vy`xovannya u VNZ [On special medical department of physical education in high school] [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu : http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/ppmb/texts/2009_5/09nvvhee.pdf (data zvernennya: 20.11.2012). (Ukr.)

11. *Nikolayeva O. O., Globa O. P.* Korekciyno-reabilitacijne navchannya studentiv vy`shhy`x navchal`ny`x zakladiv z obmezhenyamy` psy`xofizy`chnogo rozvy`tku zasobamy` adaptiv`vnoyi fizy`chnoyi kul`tury` i sportu [Correctional and rehabilitative teaching of university students of psychophysical restrictions by means of adaptive physical education and sport] [Elektronny`j resurs] // Visny`k LNU imeni Tarasa Shevchenka # 23 (234), 2011. – C.74-82. – Rezhy`m dostupu http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vlush/Ped/2011_23/14.pdf (data zvernennya: 20.11.2012). (Ukr.)

12. Na puty` ot y`ntegracy`y` k y`nklyuzy`y`. Prakty`chesky`j opyt raboty specy`aly`stov y`nklyuzy`vnogo detskogo sada [On the way from integration to inclusion. Practical experience of experts inclusive kindergarten] [Elektronny`j resurs]. – M., 2009. – Rezhy`m dostupu : <http://rudocs.exdat.com/docs/index-403341.html#11867906> (data obrashheny`ya: 20.11.2012). (Rus.)

13. *Block, Martin E.; Taliaferro, Andrea; Campbell, Amanda Love; Harris, Natasha; Tipton, Jeremy.* Teaching the Self-Contained Adapted Physical Education Class / Block, Martin E.; Taliaferro, Andrea; Campbell, Amanda Love; Harris, Natasha; Tipton, Jeremy // Journal of Physical Education, Recreation & Dance, V.82, N. 4, April 2011 , pp. 1-58(58).

14. *Coates, Janine Kim.* Teaching inclusively: are secondary physical education student teachers sufficiently prepared to teach in inclusive environments? Coates, Janine Kim // Physical Education and Sport Pedagogy, V. 17, N. 4, 1 September 2012 , pp. 349-365(17).

15. *Lytle, Rebecca; Lavay, Barry; Rizzo, Terry* What Is a Highly Qualified Adapted Physical Education Teacher? / Lytle, Rebecca; Lavay, Barry; Rizzo, Terry // Journal of Physical Education, Recreation & Dance, V. 81, N 2, February 2010 , pp. 1-64(64)

16. *Smith A.* The inclusion of pupils with special educational needs in secondary school physical education / Smith A. // Physical Education and Sport Pedagogy, Volume 9, Number 1, May 2004 , pp. 37-54(18).

17. *Stanovich Paula, Jordan Anne.* Inclusion as professional Development. Vol.14 N.2-3, 2007 www.canada-ukraine.org